

Ks. dr hab. Jacenty Mastej, prof. KUL
Katedra Chrystologii i Eklezjologii Fundamentalnej
Wydział Teologii KUL

**Recenzja rozprawy doktorskiej ks. mgra lic. Damiana Kuchty
pt. *Nowa ewangelizacja Kościoła i przez Kościół w nauczaniu Benedykta XVI*
(Kraków 2020, ss. 302), napisanej pod kierunkiem o. prof. dra hab. Andrzeja
Napiórkowskiego OSPPE, na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Papieskiego
Jana Pawła II w Krakowie**

Kluczowe kwestie eklezjologii fundamentalnej dotyczą wiarygodności Kościoła, która wiąże się zarówno z jego powstaniem, jak również permanentnym urzeczywistnianiem się w historii. Fundamentem uwyrażnienia absolutnej wyjątkowości Eklezji na etapie genezy jest udokumentowanie jej Boskiego pochodzenia, co suponuje wykazanie, że Jezus z Nazaretu jest prawdziwym Mesjaszem, Synem Bożym oraz, że chciał założyć Kościół i rzeczywiście tego dokonał. To przekonanie pozwala stwierdzić, że zarówno zaistnienie Eklezji, jak i istotne jej elementy, posiadają nie tylko Chrystusową, ale także Boską genezę.

Druga płaszczyzna, na której eklezjologia fundamentalna dokonuje uwiarygodnienia Kościoła – po odwołaniu się do jego Boskiej genezy – bazuje na jego trwaniu i permanentnym urzeczywistnianiu się w historii, co uwidacznia się przez wierną realizację misji otrzymanej od Chrystusa. Także w tym przypadku uwypukla się wszystkie te elementy, które stanowią o absolutnej wyjątkowości Eklezji. Pokazania piękna i osobliwości Kościoła dokonuje się w eklezjologii zarówno na płaszczyźnie rozumu, jak również wiary, gdyż tylko tak można dostrzec fenomen Kościoła, który ma złożoną strukturę (historyczną i ponadhistoryczną, naturalną i nadprzyrodzoną).

Praca doktorska ks. mgra lic. Damiana Kuchty pt. *Nowa ewangelizacja Kościoła i przez Kościół w nauczaniu Benedykta XVI*, przynależy do tej drugiej płaszczyzny i wpisuje się w ważne badania naukowe prowadzone przez Promotora doktoratu – o. prof. dra hab.

Andrzeja Napiórkowskiego. W tym miejscu warto podkreślić, że o. prof. A. Napiórkowski promuje potrzebę wieloaspektowego ukazywania absolutnej wyjątkowości Kościoła, czego przykładem są cyklicznie sympozja eklezjologiczne wraz z publikacją materiałów sympozjalnych.

I. Temat, struktura i cel rozprawy

Ks. mgr lic. Damian Kuchta podjął się zadania ukazania *nowej ewangelizacji Kościoła i przez Kościół w nauczaniu Benedykta XVI*. Problem ten można uznać za oryginalny i aktualny, gdyż nie został dotąd całościowo ukazany z perspektywy teologii systematycznej, a jedynie praktycznej, o czym pisze Doktorant we *Wstępie* (s. 15-16). Holistyczne opracowanie kwestii nowej ewangelizacji Kościoła i przez Kościół w nauczaniu Benedykta XVI, stanowi cenny wkład w rozwój eklezjologii w Polsce. Szkoda tylko, że Doktorant nieco osłabia wagę podjętej kwestii, gdy zaznacza we *Wstępie*: „Sam temat *nowej ewangelizacji* nie należy do najbardziej istotnych zagadnień, jakie odsłania nauczanie Benedykta XVI w jego wcześniejszym teologicznym dorobku” (s. 14). Podobna ocena pojawia się w *Zakończeniu* pracy: „Mimo że analizowane zagadnienie nie należy do najbardziej istotnych tematów spośród ogromnego teologicznego dorobku Benedykta XVI (...)” (s. 270).

Temat rozprawy został sformułowany poprawnie i jest jednoznaczny. W temacie Doktorant jasno i precyzyjnie określił problem pracy oraz bazę źródłową – nauczanie papieskie Benedykta XVI.

Na strukturę pracy składają się: *Wykaz skrótów*, *Wstęp*, cztery rozdziały, *Zakończenie* i *Bibliografia*. Dysertację rozpoczyna *Spis treści*, który ukazuje konstrukcję pracy. Struktura zasadniczej części rozprawy została omówiona we *Wstępie* (s. 12-13). Dziwić może, że we *Wstępie*, przy szczegółowym przedstawieniu struktury pracy i planowanej zawartości poszczególnych rozdziałów, został użyty czas przeszły, właściwy dla zakończenia.

Struktura pracy jest zasadniczo poprawna. Wątpliwość pojawia się w odniesieniu do rozdziału III: „Nowa ewangelizacja przez Kościół”. W tym rozdziale Doktorant zamierzył przedstawić, jakie działania podejmował Kościół w ramach głoszenia Ewangelii od Soboru Watykańskiego II do Benedykta XVI. Zauważyć trzeba, że problematyka ta wykracza poza temat pracy. Co więcej, sam Doktorant zaznacza „iż to właśnie Jan Paweł II jako pierwszy

używa określenia „nowa ewangelizacja”. Mówi o niej w homilii wygłoszonej w opactwie oo. Cystersów w Krakowie-Mogile 9 czerwca 1979 r., podczas pierwszej pielgrzymki do Polski” (s. 163). Po co zatem cofać się do II Soboru Watykańskiego? W rozdziale tym Autor głównie ogranicza się do pobieżnego omówienia dokumentów soborowych i papieskich, które ukazują misyjne posłannictwo Kościoła. Warto też zauważyć, że umieszczenie tego rozdziału jako III, wyraźnie rozbija strukturę pracy. Tego typu rozdział – jeśli już miałby zostać w pracy – powinien być umieszczony jako rozdział I, wprowadzający w problematykę pracy.

Cel rozprawy doktorskiej został określony we *Wstępie*: „Całokształt podjętych wysiłków zmierza bowiem **do ukazania w syntetyczny sposób papieskiego nauczania Benedykta XVI** w zakresie tematyki nowej ewangelizacji. Celem naukowych badań w tej dziedzinie jest odpowiedź na szereg pytań, które w bardziej szczegółowy sposób **wyznaczają drogę niniejszej analizy**:

- Dlaczego – zdaniem Benedykta XVI – nowa ewangelizacja jest zadaniem, które domaga się od Kościoła jego realizacji w obecnym czasie?
- Jak Benedykt XVI rozumie i w jaki sposób wyjaśnia pojęcie ‘nowej ewangelizacji’?
- Jakie były dotychczasowe działania podejmowane przez Kościół w ramach głoszenia Ewangelii w minionych dziesięcioleciach (od Soboru Watykańskiego II)?
- Jakie wskazania pozostawił Kościołowi Benedykt XVI w zakresie nowej ewangelizacji?” (s. 11-12).

Na marginesie warto zapytać czy droga do celu prowadzić będzie przez analizę, czy syntezę? W *Zakończeniu* cel pracy zostaje znacznie osłabiony: „Podjęta w ramach powyższej pracy refleksja miała na celu ukazanie szczególnego miejsca nowej ewangelizacji w nauczaniu Benedykta XVI” (s. 270). Ciekawe, jak Doktorant widzi to „szczególne miejsce nowej ewangelizacji w zestawieniu z przywołaną powyżej oceną: „Sam temat *nowej ewangelizacji* nie należy do najbardziej istotnych zagadnień, jakie odsłania nauczanie Benedykta XVI”?

Zakończenie (s. 270-273) jest zbyt krótkie i pobieżne. Dokonano w nim jedynie aspektowego nawiązania do treści zaprezentowanych w pracy. Autor raczej enigmatycznie odpowiada na pytanie, czy i na ile oraz w jaki sposób został rozwiązany problem podjęty

w pracy. Dobrze ukazuje nowe horyzonty badawcze, jednak zabrakło jasnego wyeksplikowania osiągnięć pracy.

W odniesieniu do wszystkich rozdziałów rozprawy, podkreślić należy obecność wprowadzeń oraz podsumowań. W mojej ocenie posumowania są krótkie, co sprawia, że jedynie aspektowo pokazują osiągnięcia poszczególnych rozdziałów.

II. Źródła, literatura, metoda

Jak już wspomniano, temat rozprawy jednoznacznie określa jej bazę źródłową. Materiałem źródłowym recenzowanego opracowania są publikacje papieża Benedykta XVI. Literatura źródłowa jest bogata. W wykazie źródeł wprowadzono przyjęto układ alfabetyczny, jednak pierwsze cztery pozycje nie odpowiadają temu układowi. Moim zdaniem układ chronologiczny wypowiedzi Benedykta XVI lepiej wyeksponowałby historyczne umiejscowienie i rozwój refleksji na temat nowej ewangelizacji. Można też było dokonać podziału źródeł uwzględniając rangę nauczania papieskiego (encykliki, adhortacje, listy apostolskie, homilie, katechezy).

Dyskusyjne jest włączenie do źródeł nauczania Jana Pawła II czy Pawła VI. Tym bardziej, że we *Wstępie* ks. Kuchta napisał, że „Dla potrzeb niniejszej pracy zakres źródeł został ograniczony do treści papieskiego nauczania Benedykta XVI” (s. 14). Nie sposób też zgodzić się ze stwierdzeniem Autora: „Należy również zauważyć, że nie da się wyodrębnić żadnej wyraźnej granicy stanowiącej cenzurę pomiędzy nauczaniem J. Ratzingera, a tekstami, które przygotowywał i wygłaszał już jako papież” (s. 14), gdyż taka cenzura nasuwa się sama, a jest nią dzień rozpoczęcia pontyfikatu. *Bibliografię* należało podzielić na trzy grupy: źródła, opracowania i literaturę pomocniczą (Autor rozprawy wyróżnia tylko dwie grupy: źródła i opracowania).

Praca jest dobrze udokumentowana przez odniesienia do nauczania papieża Benedykta XVI. Strona redakcyjna przypisów dolnych nie budzi większych zastrzeżeń. Zapis bibliograficzny jest prowadzony w sposób poprawny w systemie przecinkowym. Szkoda, że doktorant nie stosuje zapisu skróconego dla powtarzających się publikacji. W zapisie bibliograficznym zdarzają się bardzo nieliczne pomyłki, polegające głównie na podawaniu pierwszej litery imienia po nazwisku (zob. np. przyp. 5, 22, 100, 171, 172).

Zabrakło też jednolitego zapisu danych bibliograficznych w przypadku czasopism (np. p. 702: „Seminare” t. 37(2016) nr 1, s. 27-28; p. 704: „Teologia w Polsce” 8/2/2014, s. 49; p. 706: „Homo Dei” 78(2009) nr 3, s. 116-117; p. 708: „Warszawskie Studia Teologiczne” XXV/1/2102, s. 92-95); p. 711: „Roczniki Teologii Duchowości” t. 5(60)-2013, 106-107).

Ks. Kuchta zastosował w pracy „swoją specyficzną metodę czterech kroków”, którą charakteryzuje we *Wstępie* (s. 12): „Ta moja specyficzna metoda czterech kroków odzwierciedlona zostanie w strukturze pracy, która właśnie dlatego posiada cztery rozdziały. Zastosowaną w pracy metodę należy określić jako analizę tekstów źródłowych oraz syntezę treści wypracowanej w oparciu o tę analizę” (s. 12).

III. Ocena merytorycznej strony pracy

Praca od strony merytorycznej nie budzi większych zastrzeżeń. Rozdział I został zatytułowany „Kryzys Europy i jego wpływ na sytuację Kościoła” (s. 19-82). Tematyka tego rozdziału „osnuta jest wokół zagadnienia kryzysu, z jakim zmaga się Kościół w Europie oraz jakim dotknięta jest europejska kultura. Ta niezwykle złożona sytuacja społeczeństwa i wspólnoty wierzących na ‘Starym Kontynencie’ została opracowana ze względu na cztery zasadnicze wymiary owego kryzysu: wymiar religijny, intelektualny, społeczny i kulturowy” (s. 12). Doktorant zaprezentował „sytuację Kościoła, jako podmiotu wezwanego do głoszenia Dobrej Nowiny, jak również będącego pierwszym jej adresatem” (s. 19). Podejmowane kwestie zostały dobrze opisane. Pewnym mankamentem może być zbyt skrótowe, a tym samym bardzo ogólne zaprezentowanie niektórych kwestii. Tym samym brakuje wyraźnego ich powiązania z tematem rozdziału oraz pracy, np. 1.4.4. kryzys ekonomiczny i gospodarczy (s. 46-47 – dwa krótkie paragrafy); 1.4.9. W stronę wychowania (s. 56 – dwa krótkie paragrafy); 1.5.5. Środki przekazu (s. 75 – jeden paragraf); 1.5.8. Utrata odczuwania piękna (s. 79).

Omówienie wymiaru społecznego Doktorant rozpoczyna od podjęcia problemu: sekularyzacja a sekularyzm. Powołując się na papieża Pawła VI stwierdza: „(...) sekularyzacja w swej istocie nie jest zjawiskiem wrogim religii i Kościołowi” (s. 42). Natomiast dwa akapity dalej, możemy przeczytać: „Sekularyzacja urasta zatem do jednego z największych zagrożeń wiary i kultury (...)” (s. 43). Dodatkowo – obok pojęć

sekularyzacja i sekularyzm – wprowadzone zostaje w te rozważania zjawisko laicyzacji oraz pojęcia laickości i laicyzmu. Brakuje jednak jasnego doprecyzowania znaczenia tych terminów, co sprawia pewne zamieszanie i brak jasności wyводу.

Dokonując podsumowania merytorycznej strony rozdziału I, warto podkreślić, że Autor ma pełną świadomość tego, że „Aby właściwie zrozumieć stanowisko Benedykta XVI, należy poddać analizie nie tylko treść nauczania, ale i uwzględnić historyczny kontekst papieskich wypowiedzi, będących teologiczną i pastoralną odpowiedzią na współczesne wydarzenia. W tym historycznym ujęciu należy wziąć pod uwagę fakty, które miały bezpośredni wpływ na kształt papieskiego nauczania” (s. 22). Kontekstualne, a tym samym holistyczne ukazanie nauczania Benedykta XVI stanowi o wartości tego rozdziału.

Rozdział II (s. 83-146) prezentuje nową ewangelizację jako nadzieję dla Kościoła i szansę dla Europy. Po krótkim wprowadzeniu Doktorant zajmuje się „pojęciem ‘nowej ewangelizacji’ w nauczaniu Benedykta XVI. Moim zdaniem wyjaśnienia kluczowego pojęcia rozprawy doktorskiej, powinno się dokonać już we *Wstępie* do pracy. W kolejnych paragrafach II rozdziału określono podmiot głoszenia Dobrej Nowiny, adresatów nowego przekazu wiary, metody przepowiadania oraz nakreślono wizję odnowionego Kościoła. Rozdział kończy krótkie podsumowanie.

Podobnie jak w rozdziale I, także w tym rozdziale, niektóre kwestie zostały potraktowane zbyt skrótowo i ogólnie, bez omówienia ich z perspektywy nowej ewangelizacji, a jedynie jako jej elementy, np. 2.6.3. Sakramenty (s. 128 – dwa krótkie paragrafy); 2.6.4. Budowanie komunii (s. 128-129 – jeden paragraf); 2.6.7. Rola uniwersytetu (s. 131-132 – jeden paragraf); 2.6.8. Katecheza i świadectwo (s. 132 – dwa paragrafy); 2.6.9. Nowe drogi do młodzieży (s. 133 – jeden paragraf); 2.6.13. Realizacja dzieła *Vaticanum II* (s. 136 – jeden paragraf).

Rozdział III (s. 147-202), zatytułowany „Nowa ewangelizacja przez Kościół”, „ma na celu ukazanie rozwoju teologicznej refleksji na temat misyjnego posłannictwa Kościoła w oparciu o nauczanie Soboru Watykańskiego II i jego recepcję aż do pontyfikatu Benedykta XVI” (s. 147). Aby lepiej zrozumieć intencję Doktoranta co do zawartości treściowej tego rozdziału, warto wczytać się w jego zapowiedź zamieszczoną we *Wstępie*: „W rozdziale trzecim zostały zebrane i zestawione w kluczu chronologicznym

dotychczasowe działania podejmowane przez Kościół w ramach ewangelizacji od Soboru Watykańskiego II po pontyfikat Benedykta XVI. Przedstawiony został zarys soborowego nauczania w zakresie misyjnego posłannictwa Kościoła oraz – będące bezpośrednim następstwem Soboru – teologiczne wskazania pozostawione przez papieża Pawła VI w adhortacji *Evangelii nuntiandi*. Kolejnym ważnym krokiem do zrozumienia dzieła nowej ewangelizacji jest analiza papieskiego nauczania Jana Pawła II, który dał początek temu nowemu pojęciu w zakresie kościelnej misji. Zwieńczeniem powyższych rozważań są kolejne wysiłki Benedykta XVI – zarówno dokumenty poświęcone nowej ewangelizacji, jak i poszczególne działania o charakterze instytucjonalnym. Wśród nich na szczególną uwagę zasługuje list apostolski *Porta fidei* oraz *Ubicumque et semper* oraz wydarzenia o charakterze duszpasterskim, jakimi były: Rok Wiary, Światowe Dni Młodzieży oraz Światowe Spotkania Rodzin. Kwintesencją papieskich działań instytucjonalnych na rzecz nowej ewangelizacji było powołanie Papieskiej Rady ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji oraz Synod Biskupów na temat „Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary chrześcijańskiej” (s. 13). Założenia metodologiczne Doktoranta odnośnie do tego rozdziału nie są jednoznaczne. Chodzi o działanie czy nauczanie? Jeśli także o nauczanie na temat nowej ewangelizacji papieża Benedykta XVI we wspomnianych wyżej dokumentach, to Doktorant wystawia się na możliwość powtarzania treści w zestawieniu z innymi rozdziałami pracy, co faktycznie ma miejsce, np. problematyka dotycząca wiary, rodziny, młodzieży.

Po krótkim wprowadzeniu do rozdziału III, Doktorant przedstawia „wysiłki Soboru Watykańskiego II na rzecz misyjnej działalności Kościoła. Szkoda, że poprzestał jedynie na swojej interpretacji soborowego nauczania, a nie uwzględnił bogactwa komentarzy. Kolejny paragraf został poświęcony wskazaniom zawartym w adhortacji Pawła VI *Evangelii nuntiandi*. Ks. Kuchta na kilku stronach dokonuje samodzielnej charakterystyki dokumentu, przywołując główne tematy w nim zwarte. Jedynie raz odwołuje się do artykułu J. Majki, dotyczącego problemu sekularyzacji w świetle adhortacji *Evangelii nuntiandi* (s. 159). Paragraf czwarty dotyczy Jana Pawła II i jego wysiłków dla nowej ewangelizacji. Doktorant uznał, że „szczególnie ważne w zrozumieniu papieskiego nauczania w tym względzie są niektóre z jego dokumentów: encyklika *Redemptoris missio* oraz *Veritatis splendor*, adhortacje *Pastores dabō vobis* oraz *Vita consecrata*” (s. 164-164). W omówieniu tych dokumentów zabrakło odwołania się do istniejących opracowań. Cenniejsze, od przywoływania obecnych w

kolejnych dokumentach papieskich elementów związanych z nową ewangelizacją, byłoby całościowe, spójne i systematyczne przedstawienie nauczania oraz wysiłków Jana Pawła II na rzecz nowej ewangelizacji.

Ostatni paragraf, który w sensie ścisłym jako jedyny przynależy do tematu pracy, dotyczy instytucjonalno-duchowych sposobów realizacji idei nowej ewangelizacji Benedykta XVI. W paragrafie tym omówione zostają zarówno papieskie dokumenty (listy apostolskie: *Ubicumque et semper*, *Fides per doctrinam*, *Porta fidei*), jak również konkretne inicjatywy Benedykta XVI na rzecz nowej ewangelizacji (powołanie Papieskiej Rady ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, ogłoszenie Roku Wiary, zwołanie Synodu Biskupów na temat *Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary* oraz Światowe Dni Młodzieży i Światowe Spotkania Rodzin). Rozdział III zamyka krótkie podsumowanie.

Tytuł rozdziału IV (203-269) „Kościół podmiotem i przedmiotem nowej ewangelizacji” jest zbieżny z tytułem pracy: „Nowa ewangelizacja Kościoła i przez Kościół w nauczaniu Benedykta XVI”. We wprowadzeniu do rozdziału Autor nawiązuje do rozdziału drugiego (a nie do poprzedzającego rozdziału trzeciego). Potwierdza to moje przekonanie – wyrażone powyżej – na temat rozdziału trzeciego. Doktorant zapowiada także, że „W poniższym rozdziale zawarte zostaną papieskie wskazania dotyczące urzeczywistniania się tego, co zawiera się w wezwaniu do nowej ewangelizacji” (s. 203). W tym rozdziale omówione zostały następujące kwestie: posługa łaski, posługa słowa, posługa miłości, Maryja – „Gwiazda Nowej Ewangelizacji”, ewangelizacja przez „nową kulturę” oraz nowa ewangelizacja a ekumenizm i dialog międzynarodowy. Rozdział jest koncepcyjnie dobrze przemyślany, choć zdarzają się powtórzenia treści z rozdziału II, np. na temat sakramentów, rodziny, katechizacji, wiary czy uniwersytetów. Niektóre fragmenty np. pobożność ludowa (s. 215) zostały potraktowane zbyt pobieżnie. W kilku partiach rozdziału słabo widoczna jest świadomość Doktoranta, co do głównego problemu pracy, tym samo słabo zostały wyeksponowane podejmowane kwestie, np. paragraf 4.5. Maryja – „Gwiazda Nowej Ewangelizacji”, zasadniczo dotyczy różnych aspektów mariologii Benedykta XVI. Doktorat – co sam wiele razy zauważa – koncentruje się zasadniczo na mariologii Benedykta XVI.

Punkt 4.6. Ewangelizacja przez „nową kulturę” – należałoby rozszerzyć o ewangelizację „nowej kultury”. W tekście ks. Kuchta zamiennie stosuje te określenia, choć

warto uwyraźnić i odróżnić ewangelizację kultury oraz ewangelizację przez kulturę. Krótkie posumowanie ostatniego rozdziału nie obejmuje całego spektrum zagadnień w nim zawartych.

Dokonując podsumowania oceny merytorycznej strony pracy warto przypomnieć, że w pracach naukowych chodzi nie tylko o opisanie kolejnych zagadnień wynikających z tematu głównego, ale o ich problemowe przedstawienie w powiązaniu z tematem pracy. O ile z pierwszego zadania Doktorant wywiązał się dobrze, o tyle niedosyt budzi realizacja drugiego postulatu.

IV. Język i uwagi techniczno-redakcyjne

Język pracy jest jasny i zrozumiały. Zdarzają się jednak drobne błędy stylistyczne, gramatyczne oraz interpunkcyjne (np. niekiedy brakuje przecinków). Przykładowe błędy językowe: „Jest jedną w wielkich grup adresatów nowej ewangelizacji jest młodzież” (s. 102); „W dalszej swojej homilii pozostawił jedną z najpiękniejszych definicji Kościoła (...)” (s. 139); „Nawet jeśli ściśle metodologiczne ujęcie tematu nie pozwala na bezpośrednie dialogu międzyreligijnego w ramach nowej ewangelizacji (...)” (s. 268).

Pewnym mankamentem językowym są zdania bez podmiotu, które pojawiają się nawet na początku akapitu. Sporadycznie zostaje użyty język potoczny np. „Oddajmy zatem jeszcze raz głos Papieżowi (...)” (s. 80); „Wskazanie Benedykta XVI jest niezwykle konkretne. Przede wszystkim nawołuje do kapłanów o powrót do konfesjonalu” (s. 210).

Zdarza się powtórzenie treści omawianych wcześniej, a także przywoływanie tych samych cytatów, np. słowa Jana Pawła II z encykliki *Redemptoris missio* „Wiara umacnia się, gdy jest przekazywana” pojawiają się na s. 125, 136 i 166 (w pierwszym przypadku mamy odsyłacz do przypisów dolnych – bez zastosowania skrótu, mimo że dokument ten jest w *Wykazie skrótów* – zaś w drugim i trzecim zastosowano skrót, który został zamieszczony w tekście, a nie w przypisach dolnych).

Trochę rażą kaznodziejskie wezwania, zachęty Doktoranta: „Niech zatem orędzie Benedykta XVI, który zachęca do nowej ewangelizacji Kościoła i przez Kościół napawa Europę i świat nową nadzieją” (s. 18); „Niech za wprowadzenie do dalszej części pracy

posłużą słowa (...)” – (s. 82); „niech słowa z kolejnego orędzia na ŚDM będą podsumowaniem rozważań (...)” – (s. 119).

V. Pytania do dyskusji

Spośród rodzących się pytań podczas lektury doktoratu, pod dyskusję proponuję poddać następujące zagadnienia:

1. Jak należy rozumieć stwierdzenie Doktoranta na temat związku kultury z odkupieniem i zbawieniem: „W teologii kultura odgrywa ogromne znaczenie, ponieważ jest przedmiotem odkupienia, a także odgrywa rolę pośrednika w dziele zbawczym” (s. 61)?

2. Co jest celem nowej ewangelizacji? Czy możemy mówić o jednym celu, czy o wielu celach? W tym pytaniu odwołuję się do fragmentów z pracy: „Celem wszelkich działań, podejmowanych w ramach nowej ewangelizacji, ma być budowanie doświadczenia wewnątrz kościelnej komunii, świadomości więzi, która urzeczywistnia się na dwóch poziomach” (s. 128); „Celem wszelkich działań podejmowanych w zakresie nowej ewangelizacji ma być odnowa i ożywienie wspólnoty Kościoła, który na drodze głoszenia Słowa jest wezwany do odkrywania ciągle na nowo swojej tożsamości” (s. 137).

3. Co według Doktoranta jest przedmiotem i celem dialogu międzyreligijnego? Inspiracją do tego pytania jest stwierdzenie zamieszczone w pracy: „W dużym uproszczeniu dialog ekumeniczny sprowadza się do budowania widzialnej jedności podzielonego Kościoła, dialog międzyreligijny w swych zamierzeniach prowadzi do harmonijnej współpracy na rzecz troski o transcendentne wartości stojące u podstaw uwzględniającej różnorodność kulturową jednej wspólnoty ludzkiej (m.in. prawda, wolność, pokój)” (s. 255-256).

VI. Wniosek końcowy

Powyższe uwagi krytyczne nie podważają wartości naukowej rozprawy doktorskiej ks. mgra lic. Damiana Kuchty nt. *Nowa ewangelizacja Kościoła i przez Kościół w nauczaniu Benedykta XVI*. Rozprawa wnosi istotny wkład do teologicznej refleksji nad kwestią nowej ewangelizacji oraz stanowi znaczący przyczynek do popularyzacji eklezjologicznej myśli

Benedykta XVI. Autor dobrze orientuje się w podejmowanych zagadnieniach. Niniejsza praca doktorska jest nowatorska i źródłowa.

Mając na uwadze powyższe racje pozytywnie oceniam recenzowaną dysertację i stwierdzam, że spełnia ona wymogi stawiane w Polsce pracom doktorskim, w związku z czym wnioskuję, aby ks. mgra lic. Damiana Kuchtę dopuścić do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Kierownik
Katedry Chryzologii i Eklezjologii Fundamentalnej

ks. dr hab. Jacek Mastaj, prof. KU

Lublin, 2 IX 2020 r.